

УДК 378.18

ВІДРОДЖЕННЯ РОДИННО-СІМЕЙНИХ ЦІННОСТЕЙ – ВАЖЛИВИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

О. Т. Горіна

У статті розглядається такий важливий аспект формування духовної культури студентської молоді, як родинно-сімейні цінності. Автором висловлюється власна позиція щодо втрати сімейних цінностей в українському суспільстві та необхідності відродження родинно-сімейних цінностей і підготовки майбутніх фахівців в період професійної підготовки до створення здорової, репродуктивної сім'ї, адже повноцінна сім'я – запорука здорового майбутнього покоління української держави.

Ключові слова: сім'я, родинно-сімейні цінності, духовна культура.

Проблема сім'ї є особливо актуальною для вивчення процесів виховання та розвитку особистості. Саме родинно-сімейні цінності зорієнтовують поведінку та вчинки молоді людини, впливають на рівень її духовної культури, на процес самовизначення та самореалізації як майбутнього фахівця.

Однак сім'я в структурі українського суспільства перебуває в стані складних соціально-економічних, духовно-культурних умовах. Більшість українських сімей характеризують такі явища, як низький матеріальний рівень забезпечення, депопуляція, достатньо низький середній вік життя.

Святий, найголовніший обов'язок батьків – виховання дітей, втрачає морально-духовну складову: збільшилася кількість неповних сімей, дітей без батьківського піклування, безпритульних і т.д. На сьогоднішній день викликають стурбованість погляди студентської молоді на створення сім'ї, функції членів сім'ї, особливо народження та виховання дітей, відповідальність батьків за виховання здорового громадянина своєї держави.

Проблема відродження родинно-сімейних цінностей в сімейному вихованні є однією із найважливіших у педагогіці, соціології, психології та інших науках. І без вирішення означеної проблеми неможлива підготовка молоді до створення сім'ї.

У сучасній вітчизняній та зарубіжній психолого-педагогічній науці окремі аспекти впливу сімейних цінностей на формування духовної культури студентської молоді вивчали І. Бех, Л. Белова, Г. Дейнега, І. Зязюн, О. Сухомлинська, Г. Шевченко, Т. Шклярова та інші [1,2,5,6,11,12,13].

Вчені-дослідники звертають увагу на використання в навчально-виховному процесі особливостей національної культури, менталітету свого народу, його духовної спадщини

Дана проблема має законодавче забезпечення: Конституція України, Сімейний Кодекс України, Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті, Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття), Концепція виховання дітей та молоді в національній системі освіти, програми Кабінету Міністрів України «Українська родина», «Програма планування сім'ї» та інші, які наголошують на необхідності зміцнення української родини, охорони державою сім'ї, дитинства, материнства, батьківства, формування сім'ї нового типу, зміцнення статусу сім'ї, створення родини, визначення обов'язків батьків відносно виховання дітей, стабільності в сім'ї.

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить про необхідність відродження родинно-сімейних цінностей як важливого аспекту формування духовної культури та підготовки молоді до створення стабільної, репродуктивної сім'ї.

Мета роботи полягає у визначенні впливу родинно-сімейних цінностей на формування духовної культури студентської молоді в період професійної підготовки.

Означена проблема складна, тому для її вирішення необхідно систематизувати наукові дослідження про шляхи підвищення духовних, моральних цінностей сім'ї.

Відомо, що сім'я – соціальна група, в основі якої лежать кровні зв'язки, шлюб, побутові, морально-етичні, духовно-культурні норми співжиття, соціальний досвід виховання дітей.

Велику увагу сімейному вихованню, взаємодії родини – суспільства приділяв В. Сухомлинський. Вчені-дослідники сучасної сім'ї Г. Кондратенко та О. Рідкоус, вивчаючи проблеми сім'ї, виховання моральних цінностей за педагогічною спадщиною В. Сухомлинського відзначають, що «у гуманних відносинах добра, щирості, людяності, взаємоповаги утверджується віра дитини в людську красу, її духовність.

Людина твориться тільки любов'ю, працею душі, розуму, серця і рук. Створюючи Людину, сім'я творить історію народу» [7].

В педагогічній науці відомо, що в основі сімейного виховання має бути педагогічна культура батьків і досвід попередніх поколінь з питання виховання дітей як важливого аспекту рівня духовної культури. Перш за все це повага до родини, рідної землі, національних особливостей свого народу, традицій, звичаїв, всієї духовно-культурної спадщини. Рівень педагогічної культури батьків характеризує сума знань з психології, педагогіки, фізіології, гігієни, вміння та навички набуті в процесі виховання дітей та догляду за ними. Основними складовими педагогічної культури батьків має бути мовленнєва культура, культура праці і побуту, правова культура, морально-етичний та духовно-ціннісний аспекти духовної культури в цілому.

У наукових дослідженнях вітчизняних педагогів розробляються рекомендації з питань підвищення рівня педагогічної культури батьків, рівня духовності в родині, підготовки молоді до створення сім'ї [6,11,12,13].

Слід відзначити, що не зважаючи на означену проблему, багато батьків проявляють інтерес до виховання своїх дітей на всіх етапах їхнього розвитку. Проводять сімейно-родинні свята, зберігають сімейні реліквії, традиції, беруть участь в навчально-виховних заходах дитини (походах, турнірах, спортивних іграх «Мама, тато і я» та ін.) і тим самим позитивно впливають на виховання дітей у ранньому віці, мають вплив на прийняття своїми дітьми важливих життєвих рішень (куди піти вчитися, перші дорослі відносини, вибір партнера, працевлаштування, створення певного типу сім'ї і т.д.)

Одна із найбільш масових форм підвищення рівня педагогічної культури батьків є педагогічні лекторії, які проводять досвідчені психологи, педагоги, лікарі, юристи та інші спеціалісти.

Досліджуючи духовний розвиток учнівської молоді в регіональному культурно-освітньому просторі, О.Омельченко констатує, що «результатом такої діяльності є підвищення ролі батьків у вихованні дітей, підвищення їх педагогічної культури, сумлінного ставлення батьків до своїх обов'язків щодо виховання дітей на всіх етапах їх життя» [10].

Вчений вважає, що «виховання духовності і духовний розвиток молоді неможливі без переживань, пробудження емоційної сфери, проникнення у внутрішній світ. Тому виховні заходи (конкурси, тижні,

акції, місячники, змагання, фестивалі, клубна робота), індивідуальне спілкування націлені на ствердження гуманізму, доброти, сердечності, засудження жорстокості, глибокої поваги до батьків, старших [10].

Вчені, які досліджують проблему сучасної сім'ї, відзначають, що результативними у сімейному вихованні є заходи, які проходять на емоційному рівні, а саме: акції доброти, зустрічі вдячності, години сердечності, зміст яких розкриває людську гідність, гуманність, шляхетність, великодушність, добродійність та інші духовні якості особистості, які в основі своїй мають загальнолюдські та особистісні цінності.

О. Омельченко підкреслює, що «значне місце у цьому контексті посідає материнська пісня, батькова настанова, бабусина казка, дідусева легенда. Завдяки зануренню у трудові, мистецькі, родинно-побутові, культурно-історичні традиції формується глибоке розуміння багатого і розмаїтого народного життя: любов до матері і батька, до рідної землі» [10].

Відродження духовної культури української сім'ї на основі родинно- сімейних цінностей неможливе без визначення і утвердження ролі матері-берегині, жінки-матері. Образ жінки-матері описаний в літературі та живописі з рушником та хлібом-сіллю, у вишневому саду, на порозі хати. Відзначення Дня Матері як традиційного родинного свята в українському суспільстві ще не має відповідного рівня. А це важливий аспект, від якого залежить збереження родинних цінностей через духовно-культурні надбання: мову, традиції, звичаї, сімейні реліквії. Саме перші моральні істини утверджуються через колискову мамину пісню, ніжний голос, який пробуджує в душі дитини любов до прекрасного, батька й матері, людей, які її оточують. Перші почуття взаємодопомоги, піклування про інших родичів теж проявляють в сім'ї, коли дитина вчиться піклуватися про менших та допомагати старшим.

Ми погоджуємось із думкою вченого, що системна, послідовна виховна робота у навчальному закладі допоможе встановити спадковість поколінь, сприятиме появі і утвердженню позитивних рис та поваги до батьків, родинних традицій, формуванню духовного потенціалу сім'ї.

Цей важливий аспект сімейного виховання з формування родинно-сімейних цінностей як складової духовної культури був врахований нами в апробації програми «Теплий дім – Сім'Я». Адже відомо, що збереження родини, сімейних цінностей, повага до старших у тих сім'ях, де панує

взаємна батьківська любов, повага до людини взагалі. В таких сім'ях всі члени родини роблять те, треба робити в ім'я родини, людей, які її оточують, загального блага.

Для визначення духовно-культурних та морально-етичних норм, винесених студентами-першокурсниками із батьківських сімей, проведено діагностику. Перші відомості про родинно-сімейні цінності, на яких виховано студента сприяють визначенню подальшої роботи із сімейного виховання молоді.

Проведене на момент дослідження інтерв'ю показало такі результати: на запитання ролі сім'ї в їхньому житті 75% студентів високо оцінюють такі духовно-культурні цінності батьківської сім'ї як чесність, працьовитість, справедливість, любов та повага в родині. 65% опитаних виділяють такий важливий аспект як здоровий спосіб життя в сім'ї, завдячуючи ролі батька, його авторитету, вольовим якостям, піклуванню про добробут в сім'ї.

Отримані дані свідчать, що більшість сімей, маючи життєвий досвід, використовуючи народну мудрість, моральні цінності, створюють духовно-культурне сімейне середовище, зберігають родинно-сімейні цінності, чим підвищують рівень духовної культури дітей, які переходять на вищий ступінь розвитку в соціумі – навчально-пізнавальне, студентсько-молодіжне середовище.

Важливо відзначити, що менше уваги серед родинно-сімейних цінностей в житті сімей відведено таким критеріям духовної культури, як толерантність, шляхетність, добротність, великодушність, емпатія, милосердя, благодійність, освіченість, інтелігентність та ін. Залишився в минулому період, коли сім'я створювала домашню бібліотеку із творів класиків, історичних та енциклопедичних видань. Одна із причин, яка пояснює дану проблему – інформаційне суспільство. Поряд з позитивним аспектами, такими як мобільність, оперативність, які не мають конкурентів відносно рівня впливу на свідомість суспільства, формується комп'ютерна залежність людини, яка несе небезпеку не тільки пізнавально-інтелектуального характеру, а і втрати духовно-культурного потенціалу особистості.

Як відмічає Т. Дейнегіна, - «люди, навіть того не усвідомлюючи, перетворюються у дальтоників, які перестають бачити і чути світ навколо себе, насолоджуватися кольорами і звуками природи, яким вже ніколи спілкуватися з дітьми, родиною, друзями, ніколи писати вірші або листи,

ніколи займатися спортом, кохати, мріяти... Життя стає ілюзорним, воно – «за склом» [5].

У даній статті ми розглядаємо сім'ю, в якій обидва члени студенти або за соціальним статусом – молоді люди. В першу чергу - їхні погляди на ранні статеві відносини, цивільні шлюби, функції сім'ї, взаємовідносини між партнерами, відповідальність один за одного, збереження родинно-сімейних цінностей.

Для досягнення ефективних виховних результатів з даної проблеми у Західнодонбаському інституті розроблено програму «Теплий дім – Сім'Я». Завдання програми через комплекс заходів, позитивних прикладів, зустрічей, тренінгів, тестів – допомогти молоді визначити для себе сімейну та професійну перспективу, не допустити помилок, які будуть мати як моральні, так і фізіологічні негативні наслідки. Мотивація навчально-пізнавального та молодіжного середовища має визначити здоровий, активний спосіб життя молодої людини, спонукати до самоутвердження та самореалізації студента як людини і майбутнього фахівця.

Відомо, що студентська молодь вступає в доросле життя не підготовленою, не готовою брати на себе обов'язки щодо створення повноцінної, стабільної сім'ї, нести відповідальність за матеріально-побутове забезпечення близьких людей та виховання дітей. Вважаємо за необхідне рекомендувати всім учасникам навчально-виховного процесу серед напрямів виховної роботи ВНЗ, більше уваги приділяти сімейному вихованню студентів, пропагувати сімейні цінності, організовувати психологічні консультації з питань проблем сім'ї, відродити родинно-сімейні цінності в нових соціально-економічних умовах.

Позитивних результатів можливо досягти у вирішенні проблеми підготовки студентів до створення сім'ї через реалізацію програми «Теплий дім – Сім'Я», яка передбачає комплекс виховних заходів у таких формах як зустрічі поколінь на тему «Сімейний альбом», літературні години «Народна мудрість про сім'ю», «Мова родини», «Мати-берегиня», відзначення родинного календаря (родини, христини, сімейні традиції, ювілеї), моделювання своєї сім'ї, есе-мініатюри на тему «Традиції наших предків», години спілкування з питань здорового способу життя, недопущення розповсюдження наркоманії, вживання алкоголю, паління цигарок (зустрічі з лікарями).

Для реалізації комплексної програми «Теплий дім – Сім'Я» нами поставлено мету: допомогти молоді визначити для себе необхідність

створення сім'ї; визначити роль сімейних відносин для самореалізації життєдіяльності людини та професійного становлення.

Основними складовими комплексної програми формування родинно-сімейних цінностей як необхідної складової духовної культури особистості ми визначили чотири етапи з метою психолого-педагогічної, морально-етичної, духовно-культурної допомоги студентській молоді у підготовці до створення сім'ї.

Очікувані результати змістовної реалізації програми «Теплий дім – Сім'Я»:

- зміна уявлень про необхідність створення сім'ї;
- усвідомлення ролі сімейних відносин у самореалізації людини;
- вироблення у молодих людей особистої відповідальності за вибір шлюбного партнера;
- усвідомлення відповідальності за планування та народження дітей;
- прогнозування особистої моделі сім'ї;
- усвідомлення причин сімейних конфліктів та розлучень;
- визначення особистих складових сімейного щастя.

Реалізацію програми ми вважали за доцільне здійснювати на чотирьох етапах:

На першому етапі програми «Теплий дім – Сім'Я» - «Підготовка до сімейного життя» поставлено завдання:

- сформулювати уявлення про сім'ю та сімейні відносини;
- розкрити роль та місце сім'ї в житті людини;
- довести, що самодостатньою, щасливою, успішною людиною стає в здоровій сім'ї.

Заняття проводимо за участю спеціалістів (юристів, психологів, лікарів, працівників РАГСу). Аудиторія проведення виховних заходів відповідно оформлена (квіти, крилаті вислови про сім'ю, фотогалереї з сімейних альбомів, медіасюжети). Під час проведення всіх занять учасники заповнюють позитивні чи негативні характеристики різних типів сімей, створюють моделі особистої сім'ї, виконують роль одного з членів сім'ї під час проведення тренінгу. За бажанням студенти мають можливість індивідуально поспілкуватися та одержати консультації спеціалістів на питання, які їх хвилюють.

Важливо відзначити, що учасники заходів, виконуючи певну роль члена сім'ї, акцентують увагу на необхідності врахування точки зору

(аргументів) кожного, хто бере участь, тобто кожний сприймається як індивідуальність.

Також в ході проведення зустрічей зі спеціалістами студенти на завершальному етапі заходу виявили дорослість, продумані запитання і відповіді показали, наскільки важливо піднімати питання, які хвилюють молодих людей і від правильності відповідей яких залежить їхнє майбутнє.

На другому етапі програми «Теплий дім – Сім'Я» - «Планування сім'ї» ми спрогнозували кінцевий результат запропонованих в програмі заходів і поставили завдання:

- сформулювати уявлення про функції, структуру та життєві цикли сім'ї;
- визначити соціальний та правовий аспекти сім'ї;
- ознайомити з особливостями планування та використання сімейного бюджету;
- розкрити причини перших проблемних ситуацій у сім'ї.

На виховних заходах студенти мали можливість ознайомитися із правовими аспектами захисту сім'ї, материнства та дитинства, зробити розрахунки фінансових доходів та видатків. Також, що особливо важливо, спланувати відкриття сімейного бізнесу і т.д.

Великий інтерес у студентів викликало виконання завдання зі створення символіки особистої сім'ї. Більшість запропонували до сімейного архіву своєї майбутньої сім'ї занести символ жінки-матері з дитиною на руках. Серед інших варіантів були: тато, мама і посередині я.

На третьому етапі реалізації програми із сімейного виховання «Теплий дім – Сім'Я» - «Шлюбний партнер: хто він? Вона?», студенти та інші учасники заходів одержали завдання:

- сформулювати уявлення про шлюбного партнера;
- розкрити особистісний та психологічний аспекти особистості партнера;
- скласти психолого-особистісний портрет партнера.

Програма «Теплий дім – Сім'Я» на третьому етапі передбачає проведення таких заходів:

1. Семінар-тренінг «Пошук шлюбного партнера». Завдання семінару-тренінгу:

- розкрити значення для створення сім'ї психологічної сумісності партнерів;

- довести необхідність схвалення чи прийняття загальносімейних цінностей партнера;

- розкрити особистісні аспекти життєдіяльності партнера;
- допомогти скласти портрет партнера у відповідності сумісності.

Студенти та організатори проведення семінару-тренінгу (психолог, куратор, батьки із благополучних сімей чи відомі для ВНЗ люди), в атмосфері партнерства та взаємодії, поваги до життєвої позиції один одного, використовуючи медіаматеріали, особистий життєвий досвід, вирішують поставлені завдання семінару-тренінгу.

Сама тематика даного заходу викликала зацікавленість у студентів. Зміст було побудовано на іменах відомих моделей, зірок шоу-бізнесу, тих, хто був цікавим для дискусії. Аналіз життя окремих із них викликав жваву дискусію. І в кінці тренінгу студентам було запропоновано скласти образ-портрет свого майбутнього партнера.

В «Особистій карті партнера» більшість учасників виділили риси та якості, вимоги до партнера, сімейні цінності, які готові прийняти з сім'ї свого майбутнього партнера. Ведучий тренінгу вибірково зачитує «Особистісну карту партнера» і пропонує її на обговорення.

Наступним заходом на даному етапі програми «Теплий дім – Сім'Я» була зустріч із сексопатологом «Психологія сексуальної гармонії».

На початку зустрічі студенти готують питання сексопатологу. І важливо відзначити, що більшість студентів, які брали участь у зустрічі, адекватно реагували на проблему, яка була піднята спеціалістом: правильний вибір полового партнера, сумісність між партнерами, відповідальність партнерів за здоров'я один одного.

Учасники зустрічі одержують наукові матеріали з даної теми. Поставлена мета даного заходу була результативною. Молоді люди, не зважаючи на різні погляди щодо піднятої проблеми, задавали запитання, ділилися своїми думками, іноді відмінними від правильних та загальноприйнятих.

Не менш цікавим і потрібним для студентської молоді був круглий стіл на тему «Шлюбні відносини». Завдання зустрічі за круглим столом та очікувані результати:

- допомогти молодій людині побачити особисте «Я» та «Я» членів сім'ї;
- виділити сімейні цінності та сімейні традиції своєї майбутньої сім'ї;

- вибрати для себе сімейну роль та аргументувати її значення для інших членів родини;
- виділити основні причини сімейних конфліктів та способи виходу із конфліктів.

Позитивним результатом проведення заходу було бажання студентів використати даний відеоматеріал на заняттях таких навчальних дисциплін, як соціологія, психологія, етика, на яких розглядаються питання відносин в суспільстві, сім'ї, міжособистісні відносини.

Учасники заходу одержують пам'ятки та рекомендації «Подружжю: «Ти та вона», «Ти та він», виготовлені до даного виховного заходу.

Підсумком реалізації програми став фестиваль «Сімейні династії нашого ВНЗ». Завдання даного заходу:

- на позитивних прикладах, традиціях та сімейних відносинах авторитетних для студентів викладачів та їхніх родин показати стабільні, здорові відносини, професійний та творчий успіх членів сім'ї, спілкування різних поколінь, піклування про дітей та представників старшого покоління.

Учасники даного заходу (чотири сім'ї), одержали пам'ятку:

1. Підготувати візитку своєї сім'ї.
2. Продемонструвати відеосюжети із сімейного архіву.
3. Оформити святковий сімейний стіл.
4. Театралізовано показати сімейну історію.

Закінчується фестиваль «Сімейні династії нашого ВНЗ» складанням порад сімейного успіху з питань вибору партнера, особистої поведінки, планування сім'ї, народження дітей, виходячи із сімейного досвіду авторитетних для студентів людей.

Не менш цікавими для студентів на четвертому етапі програми «Теплий дім – Сім'Я» було проведення спортивної гри «Сімейне коло», тренінгу-семінару «Джерела довіри», зустрічі із суддею «Причини сімейних конфліктів та розлучень», круглий стіл «Складові сімейного щастя». Організатори даних виховних заходів поставили завдання:

- сформулювати почуття відповідальності за планування народження дітей;
- визначити критерії повноцінної, здорової, щасливої сім'ї;
- розкрити причини сімейних конфліктів та порушення сімейних відносин.

Студенти із задоволенням брали участь в оформленні приміщень. Після кожного виховного заходу одержували відеоматеріали та пам'ятки – рекомендації з питань, які були проблемними та важливими для формування життєвих цінностей молодих людей.

Для аналізу очікуваних результатів після кожного заходу студентам були задані запитання: Якими були Ваші думки на початку проведення заходу? Які почуття, висновки для себе появилися в ході проведення заходу? Що нового, корисного Ви взяли для себе?

Учасникам було запропоновано використати у відповідях цінності, вибрані для себе та свого майбутнього партнера необхідні риси, які характеризують їхній рівень духовної культури. В першу чергу ті, які були сформовані під час дискусій, тренінгів, зустрічей.

Таким чином, родинно-сімейні цінності посідають важливе місце в житті кожної людини. Досвід дорослих членів сім'ї, їхня життєва позиція, особистий світогляд, норми поведінки визначають зміст життя молодих людей, їхню життєву мотивацію. Передаючи дітям найважливіші духовно-культурні, родинно-сімейні цінності, батьки допомагають дитині їх оновлювати, збагачувати та використовувати в нових, постійно змінюваних соціальних умовах життя.

В період професійної підготовки студентська молодь має можливість через систему виховних заходів усвідомлено готуватися до самотійного життя. Однак важливо підкреслити, що проблема в тому, чи зможе молоде покоління зробити правильний вибір і сформувати новий тип сімейних відносин? Чи є духовно-моральне майбутнє в українській сім'ї та підвищення рівня її статусу? Адже у більшості молодих людей прагматичні, індивідуальні життєві мотивації.

Проблема підготовки молоді до створення сім'ї, функції членів сім'ї нового типу, сім'ї, яка буде стабільною в постійно змінних соціально-політичних умовах, потребує дослідження у відповідності до вимог сучасного суспільства.

Література

1. Бех І.Д. Пріоритети виховання сучасної вузівської молоді //Виховна робота у вищому навчальному закладі: Симбіоз нового і традиційного: Збірник наук.праць за матеріалами Всеукр.наук.-практ.конференції. – Кам'янецьк – Подільський: Кам'янецьк – Подільський держ.пед.ун – т , інформаційний видавничий відділ, 2001. – 268 с. (с.14 – 15).

2. Белова Л. О. Виховна система ВНЗ: питання теорії та практики / НУА.-Х.: Видавництво НУВ, 2004.-264с.
3. Виховна робота наставника академічної групи студентів вищого закладу освіти: Навч.посібник для студентів вищих закладів освіти / М.І.Соловей, В.С.Демчук (уклад.); Київський державний лінгвістичний ун-т.- К.: Видавничий центр КДЛУ, 2000.- 68 с.
4. Виховна робота у вищому навчальному закладі: симбіоз нового і традиційного: Зб.наук.праць за матеріалами Всеукр.наук.-практич.конфер. (27-28 листопада 2000р. / Т.В.Дуткевич (відп.ред.ради); АПН України, Інститут педагогіки та ін.- Кам'янець-Подільський, 2001.-268 с.
5. Дейнега Г.Ф. Жизнь вдвоем: интимность и одиночество...: Кн.для учащихся. – М.: Просвещение, 1992. – 95 с.
6. Зязюн І.А. Педагогіка добра: ідеали і реалії: Наук.-метод.посіб. – К.: МАУП, 2000. – 312с.
7. Кондратенко Г.М., Рідкоус О.В. В.Сухомлинський про виховання моральних цінностей сім'ї і проблеми сім'ї сьогодення: Матеріали Всеукраїнської науково - практичної конференції [Національна програма виховання дітей і молоді в Україні], (Херсон 15 – 17 травня 2003 р.) – Херсон : Видавництво ХДУ, 2003. с.77-82.
8. Кравченко Т.В. Школа і сім'я: проблеми взаємодії: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції [Національна програма виховання дітей і молоді в Україні], (Херсон 15 – 17 травня 2003 р.) – Херсон : Видавництво ХДУ, 2003. с.83-87.
9. Мігоцький З.Л. Спроби гуманізації освіти спрямовані на виховання студентської молоді //Проблеми гуманізації навчання та виховання у вищому закладі освіти: Матеріали Четвертих ірпінських міжнародних науково-педагогічних читань.- Ірпінь: Національна академія ДПС України, 2006. – 494 с. (с.333-336).
10. Омельченко О. П. Духовний розвиток учнівської молоді в регіонально – культурно-освітньому просторі: Автореф.дис.канд.пед.наук: 13.00.07 / Східноукраїнський національний ун-т ім.Володимира Даля.-Луганськ, 2005.-20 с.
11. Сухомлинська О.В. Цінності у вихованні молоді та дітей: Стан розроблення проблеми // Педагогіка і психологія. – 1997. - №1.- с.105 -111.
12. Шевченко Г.П. Духовний розвиток особистості: Пошуки нового підходу до проблеми // Духовність особистості: Методологія, теорія і практика: Збірник наук.праць / Гол.ред.Г.П.Шевченко. – Вип.4. – Луганск: Вид-во Східноукр.нац. ун –т ім.В.Даля, 2005. – 232 с. (с.221-226).
13. Шклярєва Т.П. Проблеми сімейного виховання на межі тисячоліть: Збірник наукових праць [Духовність особистості: методологія, теорія і практика], / Гол.редактор Г.П.Шевченко –Вип.2(8).-Луганськ: Вид-во Східноукр.нац. ун-ту, 2005.- с.221-231.

ВОЗРОЖДЕНИЕ РОДСТВЕННО-СЕМЕЙНЫХ ЦЕННОСТЕЙ – ВАЖНЫЙ АСПЕКТ ФОРМИРОВАНИЯ ДУХОВНОЙ КУЛЬТУРЫ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ

О.Т. Горина

В статье рассматривается такой важный аспект формирования духовной культуры студенческой молодежи, как семейно-родственные ценности. Автором высказывается собственная позиция относительно потери семейных ценностей в украинском обществе и необходимости возрождения родственно-семейных ценностей, подготовки будущих специалистов в период профессиональной подготовки к созданию здоровой, репродуктивной семьи, ведь полноценная семья - залог здорового будущего поколения украинского государства.

Ключевые слова: семья, родственно-семейные ценности, духовная культура.

THE REGENERATION OF FAMILY VALUES IS THE IMPORTANT MECHANISM OF FORMATION OF SPIRITUAL CULTURE OF STUDENT YOUTH

O.T.Gorina

The important problem of students' moral culture forming as the family value is regarded in the article. The author expresses her own attitude to the loss of family values in the Ukrainian society and the necessity of regeneration of family values and preparation of the future specialists during professional training in order to make a strong reproductive family is the guarantee of a strong future generation of the Ukrainian state.

Key-words: family, family values, moral culture.

Горина О. Т. – здобувач кафедри педагогіки СНУ ім. В. Даля, методист міського відділу освіти (м. Першотравенськ), старший викладач кафедри соціально-гуманітарної підготовки Західнодонбаського інституту Міжрегіональної академії управління персоналом (м. Павлоград, Україна). [E-mail: gorina_ot@mail.ru](mailto:gorina_ot@mail.ru) .

Gorina O. T. – Applicant of the Chair of Pedagogics of the Volodymyr Dahl East Ukrainian National University, Methodist of the Town Department of Education (Pershotravensk), Senior Lecturer of the Chair of Social and Humanitarian Preparation of West Donbass Institute of Interregional Academy of Personnel Management (Pavlograd, Ukraine). [E-mail: gorina_ot@mail.ru](mailto:gorina_ot@mail.ru) .

Рецензент – кандидат педагогічних наук, доцент Західнодонбаського інституту Міжрегіональної академії управління персоналом Н. В. Житник

Reviewer – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of West Donbass Institute of Interregional Academy of Personnel Management N. V. Zhytnyk